

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

צו.

עין משפט
נר מצוה

ה א מ"י פ"ד מהל' תפילין הלכה י סמג עשין כב טושי"ע א"ח סי' ל טעף ב:
 ו ב מ"י וסמג שם טור ש"ע א"ח סי' לא טעף א:
 ז ג מ"י פ"א מהל' קרבן פסח הלכה א סמג עשין רנב:
 ח ד מ"י פ"א מהלכות מילה הלכה א סמג עשין כח טושי"ע י"ז סי' רס:
 ט ה טושי"ע א"ח סי' לח טעף ג כהג"ה:

רבינו חננאל

איבא דאמרי כולי עלמא [לצאת] לא בעי כוונה ובלעבור משום כל תוסף פליגי. תנא קמא סבר לעבור משום כל תוסף לא בעי כוונה, ורבין גמליאל סבר אמי עובר עד שיתכוון לעבור. ואיבעית אימא אי סבריא לן דשבת (לאו זמן תפילין ספר אחת) זמן תפילין היא [דכוונת] לא לצאת ולא לעבור ולא בעי כוונה, והכא בלעבור שלא בזמנה פליגי. אי הכי לר' מאיר דאמר שבת לאו זמן תפילין היא, לצאת ולא לעבור ולא בעי כוונה, אלא אמי"ט שנינו מתכוין לא לצאת ולא לעבור חיים, אמי' זוג אחד אסיה. וכן הישן בשמיני בטובה ליקח שעורב על בטוחות תשבו בשבת ימים, והוא ישב ו', הוסיף על ד' ימים שבתורה. ואפי"ט שלא נתכוון לעבור. אלא מחזורתא כדשניין [מזיקרא, ומתני' דלא כר' מאיר. מאן תנא הוא דסבר שבת זמן תפילין היא ר' עקיבא היא, דתניא ושמת כר', עד אלא לפסח בלבד, אבל תפילין אפילו בשבתות וימים טובים. ואקשינן אלא את דתנן בכריתות פרק א' הפסח והמילה מצות עשה הן, דלא תביב בהו לאו, כיון דאוקמה לפרשה זו בפסח דתיב בה רשמה, שמירה זו לאו היא, כר' אבין א"ר אילעאי. הנה גמ' פסח יש בו לאו, ופרקינן ר' עקיבא סבר שמירה דלאו הוא לאו, והאי שמירה דעשה הוא, וסבר ר' עקיבא שבת זמן תפילין, והתניא כר', ונתברר כי ר' עקיב' סבר שבת לאו זמן תפילין היא, דשבת גופה את היא. אבל לילה זמן תפילין היא, מדקאמר פרשה זו כולה בפסח נאמרה. ואחינן למפשט ר"י נתן הוא דסבר שבת זמן תפילין היא. מדקתני היה (נוער) [ניערין] בלילה רצה חולץ רצה מניה. ש"מ דלילה זמן תפילין היא סבריא ליה, ודחינן להא דוקיא. אלא היא תנא הוא דתניא מיכל בת שאול היתה מנחת תפילין (בלילה) ולא מיהו בה חכמים. לאו משום דסברי תפילין מצות עשה שלא הזמן גרמא היא. כלומר זמנם בכל יום ואפי' בשבתות וימים טובים, לפיכך לא מיהו בה חכמים, ש"מ דשבת זמן תפילין סבריא להו. ודחינן, ודילמא חכמים סבריא להו

ימים וכו' פרט לשבתות וי"ט. נראה דלדרש' ללכות על ידך דבסמוך קא סמךין ולכאורה אין להניח תפילין בחוה"מ שצ"ל אות דאסור במלאכה חמץ וכן פסקו בהלכות גדולות אבל צירושלמי (פרק אלו מגלחין הלכה ד) משמע דלרין להניח דגרס ההוא גברא דאזד תפילין אתא לקמיה דרז חננאל שרייה לקמיה דרבה בר בר חנה אמר ליה לספרא זיל הו' ליה תפילין ואת כמזב לך דתנא כותב דאזד תפילין לעזמו אתא לקמיה דרז חננאל זיל כמזב ליה להדיא מתני' פליגי עליה דרז כותב דאזד תפילין לעזמו אזל לחתים לא רב פמר להניח פירוש מעמיד המשנה שרצה להניח לאחר המועד אבל ללורך המועד יכול לכמזב אף לחתים וכן עמא דבר עד מציאין רחיה מספיק דבינה (דף טו.). גזי משלחין תפילין: **ושמרת את החוקה הזאת.** מכאן אור"ט דאפי' בני מערבא (ט) דהוו מזכרין כשהיו חולצין תפילין לשמור חוקיו היינו דוקא כל ימים פרט לשבתות וימים טובים דברי רבי יוסי הגלילי ר' עקיבא אומר לא נאמר חוקה זו אלא לענין פסח בלבד ואלא הא דתנא: הפסח והמילה מצות עשה לימא דלא כרבי עקיבא דא"ר ר"ע כיון דמוקי לה בפסח לאו נמי איבא כדרבי אבין א"ר אילעאי (ט) דאמר רבי אבין אמר רבי אילעאי כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא בלא תעשה וזמן תפילין הוא והתניא (ט) ר"ע אומר יכול יניח אדם תפילין בשבתות וימים טובים ת"ל והיה לך לאות על ידך מי שצריכין אות יצאו אלו שהן גופן אות אלא היא תנא הוא דתניא הניעור בלילה רצה חולץ רצה מניח דברי רבי נתן ונתן הקיטוני אומר אין מניחין תפילין בלילה מדלילה לתנא קמא זמן תפילין שבת גמי זמן תפילין (ט) דילמא ס"ל לילה זמן תפילין הוא שבת לאו זמן תפילין הוא דהא שמעינן ליה לרבי עקיבא דאמר "לילה זמן תפילין הוא שבת לאו זמן תפילין הוא אלא היא תנא הוא דתניא מיכל בת כושי היתה מנחת תפילין (ט) ולא מיהו בה חכמים ואשתו של יונה היתה עולה לרגל ולא מיהו בה חכמים מדלא מיהו בה חכמים אלמא קסברי מצות עשה שלא הזמן גרמא היא ודילמא סבר לה כרבי

ואיבעית אימא. לענין ללכת כולי עלמא לא פליגי דידי חזניה נפיק אע"ג דלא איכוון ולענין כל תוסף פליגי לת"ק כי היכי דלענין נפיק נפיק לענין כל תוסף נמי עבר ולרבן גמליאל אי לא מכווין למצוה לא עבר: **ואיבעית אימא אי סבריא לן.** (ט) דלכ"ע שבת זמן תפילין לא לעבור ולא ללכת בעי כוונה ואיכא כל תוסף לאו זמן תפילין הוא ובהא פליגי דת"ק סבר שלא בזמנו נמי אפי' בלא כוונה מצוה היא ותוספת עמה ולרבן גמליאל לאו זמן תפילין הוא ובהא פליגי דת"ק נמי לא. דיש כאן תוספת שמוסף שבת על החול למצות תפילין: ועוד הישן בשמיני בסוכה ילקח. דמוסיף שמיני על השביעי ואין מיתב יתבינן בשמיני כספק שביעי לכתחלה אלא לאו בזמנו בלא כוונה לאו תוספת הוא ולהכי שרינן דאי שמיני הוא לא מכווין למצות סוכה: מחזורתא כדשניין **מעיקרא.** בשבת זמן ולאו זמן תפילין הוא (ט) קא מיפלגי: ומאן. תנא דשמעת ליה דלמר שבת זמן תפילין דמוקים מתני' אליביה: ושמיהא אס' **חוקה.** צפרשת קדש לי כתיב והיא אחת מן פרשיות של תפילין: אלא לענין פסח. דאייירי בה לעיל מינה והאי מימיה ימימה משנה לשנה דמתרגמינן מומן לזמן. אלמא מדלא דריש ר' עקיבא האי קרא בתפילין דלא קא ממעט להו קרא: והא דסגן. צפ"ק דכריתות [דף ג.]: הפסח והמילה. אע"פ שיש בהן כרת הואיל ואין בהן לאו אלא מצות עשה הן אין מציאין על שגגתן חטאת שאין חטאת צאה אלא על לאו דכרת כדכתיב (ויקרא ד) אשר לא תעשיתה וגו': לאו נמי איכא. דהא כתיב ושמרת וכל שמירה אזהרת לאו היא כדר' אבין: **השמר דלאו לאו והשמר דעשה עשה.** פי' השמר שלא תעשה כן כגון השמר לך פן תכרות צרית וגו' (שמות נד) השמר לך פן תנקש וגו' (דברים יב) השמר בנגע החרעת (שם ד) שלא יקון בהרתו. השמר דעשה כי האי דשמרת את החוקה: **מי שצריכין אות.** ימים שישראל צריכין להעמיד אות על עמנן להכיר שהם מחזיקים בתורתו של הקב"ה יאלו שבתות וימים טובים שהן עמנן אות בין הקב"ה לישראל כדכתיב (שמות לב) כי אות היא ביני וביניכם: **הניעור בלילה.** שאין לו לחוש שמה יפיה בתפילין: **למה מניח.** ואינו

תורה אור השלם

1. וְשָׁמְרָתְךָ אֶת הַחֻקָּה הַזֹּאת לְמוֹעֲדָהּ כְּיָמֶיהָ יִמְצִינָהּ: שְׂמוֹת יו"י
2. וְהָיָה לָךְ לְאוֹת עַל יָדְךָ וְלִזְכָּרוֹן בֵּין עַמֶּיךָ לְמַעַן תִּזְכָּרְתָּ הַתּוֹרָה: וְהָיָה לָךְ בְּיַד הַחֻקָּה הַזֹּאת: מְמוֹרָתָם: שְׂמוֹת יו"י

הגהות הב"ה

(א) גמ' ודילמא סבריא ליה לילה: (ב) רש"י ד"ה ואיבעית אימא אי סבריא לן אי שמעינן דלילתי עלמא: (ג) ד"ה מחזורתא וכו' דקא מיפלגי: (ד) ד"ה אלא בעל נמי וכו' דמהורא קרא: (ה) תוס' ד"ה מיכל וכו' וכיון דלא מיהו בהו וכו': (ו) בא"ד דעמנא למ"ד דלית ליה רשות משום:

מוסף רש"י

הישן בשמיני בטובה. שלא נשום מצוה, ילקח. שרי מוסף על מצוה ועבדי משום כל תוסף (ר"ה בתנא). אלא לענין פסח בלבד. והיי קמא עשה פסח משנה לשנה (מנחות יב). דתנן הפסח והמילה מצות עשה. צפ"ק דכריתות דקספיב ל"ו כריתות להחיות עליהם חטאת, וקמי והפסח והמילה כרת שלהם על מצות עשה היא כהא ואין מייבן חטאת על שגגתה, דתפילין אינה כהא אלא על לאו וכתב דכתיב (ויקרא ד) אשר לא תעשיתה (שמות נד) השמר בנגע החרעת (שם ד) שלא יקון בהרתו. השמר דעשה כי האי דשמרת את החוקה: **מי שצריכין אות.** ימים שישראל צריכין להעמיד אות על עמנן להכיר שהם מחזיקים בתורתו של הקב"ה יאלו שבתות וימים טובים שהן עמנן אות בין הקב"ה לישראל כדכתיב (שמות לב) כי אות היא ביני וביניכם: **הניעור בלילה.** שאין לו לחוש שמה יפיה בתפילין: **למה מניח.** ואינו

מייחזק כהא דתניא מיכל בת כושי היתה מנחת תפילין (ט) ולא מיהו בה חכמים ואשתו של יונה היתה עולה לרגל ולא מיהו בה חכמים מדלא מיהו בה חכמים אלמא קסברי מצות עשה שלא הזמן גרמא היא ודילמא סבר לה כרבי מייחזק כהא דתניא מיכל בת כושי היתה מנחת תפילין (ט) ולא מיהו בה חכמים ואשתו של יונה היתה עולה לרגל ולא מיהו בה חכמים מדלא מיהו בה חכמים אלמא קסברי מצות עשה שלא הזמן גרמא היא ודילמא סבר לה כרבי מייחזק כהא דתניא מיכל בת כושי היתה מנחת תפילין (ט) ולא מיהו בה חכמים ואשתו של יונה היתה עולה לרגל ולא מיהו בה חכמים מדלא מיהו בה חכמים אלמא קסברי מצות עשה שלא הזמן גרמא היא ודילמא סבר לה כרבי

מייחזק כהא דתניא מיכל בת כושי היתה מנחת תפילין (ט) ולא מיהו בה חכמים ואשתו של יונה היתה עולה לרגל ולא מיהו בה חכמים מדלא מיהו בה חכמים אלמא קסברי מצות עשה שלא הזמן גרמא היא ודילמא סבר לה כרבי מייחזק כהא דתניא מיכל בת כושי היתה מנחת תפילין (ט) ולא מיהו בה חכמים ואשתו של יונה היתה עולה לרגל ולא מיהו בה חכמים מדלא מיהו בה חכמים אלמא קסברי מצות עשה שלא הזמן גרמא היא ודילמא סבר לה כרבי

מייחזק כהא דתניא מיכל בת כושי היתה מנחת תפילין (ט) ולא מיהו בה חכמים ואשתו של יונה היתה עולה לרגל ולא מיהו בה חכמים מדלא מיהו בה חכמים אלמא קסברי מצות עשה שלא הזמן גרמא היא ודילמא סבר לה כרבי מייחזק כהא דתניא מיכל בת כושי היתה מנחת תפילין (ט) ולא מיהו בה חכמים ואשתו של יונה היתה עולה לרגל ולא מיהו בה חכמים מדלא מיהו בה חכמים אלמא קסברי מצות עשה שלא הזמן גרמא היא ודילמא סבר לה כרבי

מייחזק כהא דתניא מיכל בת כושי היתה מנחת תפילין (ט) ולא מיהו בה חכמים ואשתו של יונה היתה עולה לרגל ולא מיהו בה חכמים מדלא מיהו בה חכמים אלמא קסברי מצות עשה שלא הזמן גרמא היא ודילמא סבר לה כרבי מייחזק כהא דתניא מיכל בת כושי היתה מנחת תפילין (ט) ולא מיהו בה חכמים ואשתו של יונה היתה עולה לרגל ולא מיהו בה חכמים מדלא מיהו בה חכמים אלמא קסברי מצות עשה שלא הזמן גרמא היא ודילמא סבר לה כרבי

דילמא סבר אה בר' יוסי דאמר נשים סומכות רשות. מכאן אר"ט דמותר לנשים לצרף על כל מצות עשה שהזמן גרמא אע"ג דפטורות כמו מיכל בת שאול שהיתה מסתמא גם מצרכת אע"ג דר"מ ור' יהודה פליגי עליה כדאמר בסמוך קיימא לן כר' יוסי לגבי תרווייהו ואע"ג דסתם מתני' דאין מעבדין את המיוקקות מלתקוע (ט) דלא כר' יוסי דמשמע הא נשים מעבדין כדאמר בסמוך אפי' מעשה רב דמיכל בת שאול ואשתו של יונה ועודא דפרק אין דורשין (מגינה דף טו.) דהבאי ליהוה לערות נשים כדי לעשות להם נחת רוח ועוד הביא רחיה מהא דלמר רב יוסף צפרק הסובל (צ"ק דף פו.) מעיקרא מאן דלמר ליה הלכה כרבי יהודה עבידנא יומא טבא לרבנן דלא מפקדנא ועבידנא כו' ואם במקום שפטור ועשה אסור לצרף אס כן אמאי קאמר דהוה

מייחזק כהא דתניא מיכל בת כושי היתה מנחת תפילין (ט) ולא מיהו בה חכמים ואשתו של יונה היתה עולה לרגל ולא מיהו בה חכמים מדלא מיהו בה חכמים אלמא קסברי מצות עשה שלא הזמן גרמא היא ודילמא סבר לה כרבי מייחזק כהא דתניא מיכל בת כושי היתה מנחת תפילין (ט) ולא מיהו בה חכמים ואשתו של יונה היתה עולה לרגל ולא מיהו בה חכמים מדלא מיהו בה חכמים אלמא קסברי מצות עשה שלא הזמן גרמא היא ודילמא סבר לה כרבי